

Я. І. Мазурак

Іжиковський Кароль



ІЖИКОВСЬКИЙ Кароль (Irzykowski Karol; 25. 01. 1873, с. Блажкова, нині Підкарпат. воєводства, Польща – 02. 11. 1944, м. Жирардув, нині Мазовец. воєводства, Польща, перепохов. 1981 у Кракові) – польський літературний критик, письменник, драматург. Член Польс. академії літ-ри (1933). Навч. у гімназіях м. Бережани, Золочів (нині відповідно Терноп. і Львів. обл.), студював германістику у Львів. університеті (1889–93). Учителював у Бережанах (1893–95), працював стенографістом у Львові, друкувався у г. «Przegląd Społeczny, Polityczny i Literacki». Від 1908 мешкав у Кракові, від 1919 – у Варшаві. Брав активну участь у літ. дискусіях на сторінках часописів «Skamander», «Robotnik», «Wiadomości Literacki», «Pion» та ін. Учасник руху Опору під час 2-ї світової війни. Дебютував 1894 як поет у львів. часописі «Kronika Społeczna i Literacka». У романі «Pałuba. Sny Maryi Dunin» (Lwów, 1903) використав методи психоаналізу для зображення характерів, випередивши у новаціях Дж. Джойса, В. Вульф, В. Фолкнера та А. Жіда, проте роман не був перекладений жодною з європ. мов і лишився маловідомим. Виступав проти різноманітних проявів схематизму у мистецтві («Czyn i słowo. Glossy sceptyka», Lwów, 1913), критично оцінював футуризм, теорію «чистої форми» і т. зв. краків. аванґардизм («Walka o treść: Studia z literackiej teorii poznania», 1929; «Słoń wśród porcelany: Studia nad nowszą myślą literacką w Polsce», 1934; «Lżejszy kaliber: Szkice – próby dna – aforyzmy», 1938; усі – Варшава); виклав погляди на психологію особистості у кн. «Prolegomena do charakterologii» (Lwów, 1924). Літ. критику вважав рівнозначною самій літературі, як співтворчість, а не лише інтерпретацію тексту. Один із перших зробив спробу за допомогою літ. категорій представити мистецтво кіно у пр. «Dziesiąta muza: Zagadnienia estetyczne kina» (Kraków, 1924). Памфлет «Beniaminek. Rzecz o Boyu-Żeleńskim» (Warszawa, 1933) спрямував проти спрощення інтелектуалізму.

Основні твори

Spod ciemnej gwiazdy: Wybór nowel. Warszawa, 1958; Notatki z życia: Obserwacje i motywy. Warszawa, 1964; Wiersze. Dramaty. Kraków, 1977; Nowele. Kraków, 1979; Dziennik. T. 1–2. Kraków, 1998–2001.

Рекомендована література

1. W. Głowala. Sentymentalizm i pedanteria: O systemie estetycznym Karola Irzykowskiego. Wrocław, 1972;
2. B. Winkłowa. Karol Irzykowski: Życie i twórczość. 3 t. Kraków, 1987–94.

Бібліографічний опис:

Іжиковський Кароль / Я. І. Мазурак // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2011. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-13788>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).